

Türkiye'deki Yasal Düzenlemeler

Türkiye'de özel eğitime ilişkin çıkarılan yasalar, uluslararası yasal düzenlemeler ile Amerika ve Avrupa'da çıkarılan yasaların etkisinde kalmıştır.

- Türkiye’de ilk yasal düzenleme 1948’de üstün zekalı ve üstün yetenekli bireylerin eğitimi için çıkarılan **İdil Biret-Suna Kan Yasası** yürürlüğe girmiş ve bu bireylerin eğitim hakları güvenceye alınmıştır (Ataman, 1997).
- 1956 yılında bu yasanın kapsamı genişletilerek üstün zekalı ve yetenekli çocukların desteklenmesi için **6660 sayılı yasa** çıkarılmıştır.
- 1957 yılında ise, **6972 sayılı Korunmaya Muhtaç Çocuklar Hakkında Kanun** uygulamaya geçmiştir. Bu kanunun 22. maddesi, özel gereksinimli çocukların eğitimi için gerekli önlemlerin alınmasını gerektirmiştir (Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı, 1999).

- **1961 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası**
  - 48. madde: Herkes sosyal güvenlik hakkına sahiptir.
  - 50. madde: Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır.
- özel gereksinimli bireylerin hakları devlet güvencesi altına alınmıştır.
- 1960'lı yıllarda yasal düzenlemelerdeki gelişmelerle birlikte, özel gereksinimli bireylerin eğitimi konusunda üniversitelerde **personel yetiştirme** süreci de başlamıştır.

- 1961 yılında yürürlüğe giren 222 sayılı **İlköğretim Kanunu**'nun 12. maddesi "Mecburi ilköğretim çağında buldukları halde zihnen, bedenen, ruhen ve sosyal bakımından yetersiz olan çocukların özel eğitim ve öğretim görmeleri sağlanır."
- okul çağındaki özel gereksinimli bireylerin eğitilmesi yasal olarak zorunlu hale gelmiştir.
- 1973 yılında çıkarılan 1739 sayılı **Milli Eğitim Temel Kanunu**'nun 8. maddesi
- "Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için tedbirler alınır." ifadesi, özel gereksinimli öğrencilerin eğitimlerinin sürdürülmesi için önemli bir dayanak oluşturmuştur (Kargın, 2010).

- 9/11/1982 yılında resmi gazetede yayımlanan **Türkiye Cumhuriyeti Anayasası**'nın 10., 41., 42., 49., 50., 60. ve 61. maddelerinde
- özel gereksinimli bireyleri kapsayan kanun önünde **eşitlik**, herkes için **eğitim** ve öğrenim hakkı, **çalışma ve dinlenme** hakkı, **korunma** hakkı gibi haklara vurgu yapılmıştır (MEB, 1982).

- 1983 yılında 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Yasası

- özürlü bireylerin tanımı yapılmıştır.
- özürlü birey, "doğuştan veya sonradan herhangi bir hastalık veya kaza sonucu bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle normal yaşamın gereklerine uyamama durumunda olup, korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlere ihtiyacı olan kişi" şeklinde tanımlanmıştır.
- Bu yasada özel gereksinimli bireylerin genel eğitim, mesleki eğitim ve istihdamları için gerekli düzenlemelerin yapılması hükme bağlanmıştır (MEB, 1983).

2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu (1983)

- özel eğitime muhtaç çocukların eğitilmeleri, istihdamı ve topluma uyumuna dair esasların belirlendiği ilk kapsamlı yasadır.
- özel eğitim uygulamaları, ilk kez bağımsız bir mevzuata kavuşmuştur.
- Yasada özel eğitime muhtaç çocuklar "beden, zihin, ruh, duygu, sosyal ve sağlık özellikleri ve durumlarındaki olağan dışı ayrılıkları sebebiyle normal eğitim hizmetlerinden yararlanamayan 4-18 yaş grubundaki çocuklar" şeklinde tanımlanmıştır.

- Ayrım gözetmeksizin gereksinimi olan bütün bireylerin **özel eğitim** hizmetlerinden yararlanması, değerlendirme, **erken eğitim, normal akranlarla birlikte eğitim, mesleki eğitim** ve rehabilitasyon, kurumlar ve kişilerarası **işbirliği** yapılması hükme bağlanmıştır (Resmi Gazete, 1983).
- Bu yasayla **özel eğitim okullarının sayısı artmış**, ancak bunun dışında yasa ilkeleri yeterince uygulanmadığı ve açılan okulların çoğu yatılı olduğu için bazı sorunlar yaşanmış ve **engelli çocukların çoğu eğitim hizmetlerinden yararlanamamıştır** (Akçamete, 1998).

